

Tularémie

Výskyt: Tularémie se vyskytuje celosvětově jako akutní nebo chronické bakteriální onemocnění, které postihuje hlodavce (zejména zajíce, králíky, myšovitě hlodavce, křečky, veverky) a je přenosné na ostatní volně žijící i domácí zvířata a na člověka. Pro onemocnění je charakteristická přírodní ohniskovost, kdy původce onemocnění cirkuluje v prostředí mezi volně žijícími členovci a obratlovci nezávisle na člověku.

V posledních 10 letech se výskyt hlášených humánních případů tularémie v ČR pohybuje okolo cca 50 případů ročně. Podle Státní veterinární správy se ohniska tularémie v ČR trvale vyskytují v Jihomoravském kraji, občasná ohniska nákazy jsou hlášena z krajů Jihočeského, Královéhradeckého a Pardubického. Pokud je nákaza zjištěna během prováděného monitoringu u zajíců, musí být přijata veterinární opatření, která spočívají ve vymezení pásma, ze kterého se odlovení zajíci nesmí dostat do tržní sítě. Pokud se po dobu dvou let na území nevyskytne žádný pozitivní případ tularémie, je prohlášeno jako nákazy prosté.

Příznaky a symptomy: U člověka se onemocnění tularémií vyskytuje v několika formách podle cesty přenosu infekčního agens do organismu. Může probíhat jako celkové onemocnění s vysokými teplotami, zvětšením sleziny po požití kontaminované stravy nebo vody, atypickým záplem plic po vdechnutí původce nemoci, vředovitými změnami v místě poraněné kůže nebo spojivky, případně dojde ke zhnisání příslušných mízních uzlin.

Postižení zajíci ztrácejí plachost, potácejí se při pohybu, jsou malátní, mají zježenou srst a dají se snadno chytit. U ostatních zvířat nejsou příznaky onemocnění zjevné.

Inkubační doba: obvykle trvá 3 – 5 dní, v rozmezí 1 - 14 dní.

Původce: bakterie *Francisella tularensis*

Zdroj: Výskyt tularémie v přírodě je dán především existencí infikovaných hlodavců, kteří jsou zdrojem nákazy, a členovců sajících krev (komáři, mouchy, blechy, ovádi, klíšťata), kteří působí jako přenašeči původce onemocnění.

Období nakažlivosti pro onemocnění tularémií není stanoveno; onemocnění není přenosné z člověka na člověka.

Přenos:

- vdechnutí prachu ze slámy a sena kontaminovaného močí hlodavců,
- inokulací do spojivky, kůže či sliznice nebo poraněním při manipulaci s infikovaným zvířetem,
- prisátí infikovaného klíštěte nebo bodnutí hmyzem nebo
- konzumací kontaminovaných potravin a pitné vody.

Člověk se nakazí nejčastěji přímým kontaktem s nemocným nebo uhynulým zvířetem, požitím kontaminovaných zemědělských nebo potravinářských produktů (maso nemocné zvěře, např. kontaminované maso zůstává infekční i ve zmraženém stavu při -15°C déle než 3 roky), kontaminovanou vodou (studánky v přírodě) nebo po štípnutí infikovaným hmyzem.

Preventivní opatření:

Nemanipulovat s divokými zvířaty, která ztratila plachost.

Nepít vodu z neznámých zdrojů.

Používat rukavice při manipulaci se zajíci a při jejich zpracování, nejíst, nepít, nekouřit a po skončení práce provést dezinfekci rukou 1% roztokem chloraminu. Všechny předměty, které přijdou do styku s odlovenými, utracenými nebo uhynulými zajíci a hlodavci se musí dezinfikovat 3% roztokem chloraminu.

Dostatečná tepelná úprava pokrmů ze zajíců.

Používat ochranné pomůcky při manipulaci se senem a stelivem.

Při odběru materiálu a při práci s kulturami *Francisella tularensis* používat ochranné pomůcky (masky, zástěry a rukavice)

Trend onemocnění tularémií v České republice v letech 1993 – 2018

